

Detail 14

Kijken en ook zien

Zoals het met veel dingen het geval is; je kijkt naar ze maar je ziet ze niet. Je kijkt erlangs. In dit geval om naar buiten te kijken. Omdat daar wat gebeurt. Of om na te denken. Een ander perspectief te hebben. Maar ondertussen gebeurt het daar niet. Het gebeurt namelijk aan de rand. Die rand waar je tijdens het bellen tegenaan leunt of aan zit te friemelen. Van hout, staal, beton (!), aluminium of plastic. Daar zit de belangrijkste aansluiting van de architectuur: het kozijn in de gevel.

Wij, gedeformeerde geesten in het architectenhoofd, kijken er natuurlijk ongemerkt of niet wel altijd naar. Thuis, in de auto, in de trein of in de boot. In de boot? Toevallig heb ik eens een hele zomer, liggend in het vooronder, gestaard naar een raam in een aluminium frame dat was opgenomen in een roestige stalen boot. Het kwam zo uit, manlief kocht een boot, ondergetekende besloot voor zichzelf te beginnen en om kosten te besparen namen we de boot naar Goeree-Overflakkee in plaats van het vliegtuig naar Amerika. Met tien kilometer per uur was Scharendijke het hoogst haalbare. Er was zodoende een hoop tijd om naar dat aluminium kozijn te staren.

Opvallend aan dit bootkozijn is dat het, klonk, zo in het staal gejaast is. Die boot is één grote koudebrug. Met een Rc-waarde van 0. Hoewel je het dan bij kozijnen weer over de U-waarde hebt. Waarom is dat? Het antwoord moet ik, ondanks het detailniveau van deze rubriek, schuldig blijven. Er was een tijd dat men geen eisen stelde aan de warmteweerstand van de gevel. Kon je lekker de betonnen kaders zo het metselwerk in laten lopen. En dunne kozijnen van staal maken.

Over vroeger gesproken, naar buiten draaiende delen zie je nog maar

weinig. Dat heeft allerlei redenen. De nadruk komt bijvoorbeeld architectonisch gezien meer op dat raam te liggen. In plaats van een ritme van stijlen zie je het hele draaiende deel, in al zijn lomphed. Bij zo'n naar buiten draaiend deel hoort een raamuitzetter. Zo'n stalen strook met gaten en een pin. De laatste keer dat ik een raamuitzetter in zijn gaatje probeerde te schuiven, was ik nog klein, woei het hard en kwam mijn vinger tegelijk met het gaatje over het pinnetje. Een flinke blaar en tranen waren het gevolg en het raam klapperde keihard tegen het blinde deel aan. Probeer het dan als kind maar weer te pakken te krijgen. Op een gegeven moment mochten ze niet meer, die naar buiten draaiende delen, van de commissie van huisvrouwen. Dat had een andere reden, want je kunt ze niet van binnenuit schoonmaken. Naar binnen draaiend mocht trouwens ook niet, want dan kun je geen gordijnen ophangen.

Dat schoonmaken van binnenuit van die ramen is wel een ding. Steeds meer opdrachtgevers, corporaties en ontwikkelaars eisen dat de ramen van binnenuit door de bewoners zelf bewasbaar zijn. Dat is een begrijpelijke eis, het scheelt een hoop onderhoud en spaart bovendien een dure glasbewassingsinstallatie uit. Dit heeft een direct effect op het aanzicht van de gevels. De eisen aan hoogte en reikwijdte van binnen naar buiten zijn zo, dat je bij appartementen vrijwel altijd op een soort 'Chicago window' uitkomt, zeker in combinatie met de eisen tegen brandoverslag en het gegeven dat een opdrachtgever zo weinig mogelijk draaiende delen in dat raam wil. Die kosten immers geld.

Dat is allemaal prima, maar het zijn aardige weetjes voor wie naar buiten gaat kijken en ook echt wil zien.

Marjolein van Eig

